

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Кафедра юридичної психології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор НАВС
полковник поліції
Станіслав ГУСАРЄВ

.2021

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОСНОВНИХ НАПРЯМІВ
ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ**

для підготовки фахівців ступеня вищої освіти «Магістр»
за спеціальністю 053 «Психологія»
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Статус дисципліни – обов'язкова
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти – магістр
Галузь знань – соціальні та поведінкові науки (05)
Спеціальність – психологія (053)
Освітня програма – психологія
Форми здобуття вищої освіти – заочна
Мова навчання – українська
Форма підсумкового контролю – екзамен

Київ – 2021

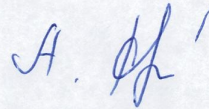
Робоча програма з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми основних напрямів практичної психології» складена для здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Психологія» відповідно до програми підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» за спеціальністю 053 «Психологія», за заочною формою навчання.

Розробник:

Оксана Романенко – професор кафедри юридичної психології, доктор психологічних наук, професор

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри юридичної психології
Протокол від 15. 02 . 2021 року № 11

Завідувач кафедри
юридичної психології

Олена КУДЕРМІНА

Схвалено науково-методичною радою Національної академії внутрішніх справ
Протокол від 22. 03 2021 року № 8

Голова науково-методичної ради

Станіслав ГУСАРЄВ

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни
Робоча програма переглянута на 202 /202 н.р. без змін; зі змінами . (Додаток _).
протокол засідання кафедри від _____ протокол науково-методичної ради від _____
_____ 202_ № _____
Завідувач кафедри _____
Голова НМР _____

Олена КУДЕРМІНА

Станіслав ГУСАРЄВ

Робоча програма переглянута на 202 /202 н.р. без змін; зі змінами (Додаток _).
протокол засідання кафедри від _____ протокол науково-методичної ради від _____
_____ 202_ № _____
Завідувач кафедри _____
Голова НМР _____

Олена КУДЕРМІНА

Станіслав ГУСАРЄВ

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Програму вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми основних напрямів практичної психології» розроблено для здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Психологія» Навчально-наукового інституту заочного та дистанційного навчання відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» спеціальності «Психологія» (053) для заочної форми навчання.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є зміст діяльності практичного психолога в різних галузях людського буття.

Міждисциплінарні зв'язки: «Психодіагностика», «Основи психологічного консультування», «Основи психологічного тренінгу», «Методи психотерапевтичної роботи».

Програма навчальної дисципліни складається з таких тем:

1. Актуальні тенденції розвитку практичної психології.
2. Напрями роботи практичного психолога.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми основних напрямів практичної психології» є ознайомлення здобувачів вищої освіти із проблемами, завданнями та змістом сучасної психологічної практики.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни є такі:

- ознайомити студентів з основними проблемами практичної психології;
- сформуванню уявлення здобувачів вищої освіти про зміст напрямів діяльності практичного психолога в різних галузях;
- сформуванню у здобувачів вищої освіти навички надання психологічної допомоги.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачів вищої освіти повинні:

знати:

- теоретико-методологічні засади практичної психології;
- склад понятійного апарату навчальної дисципліни;
- змістову структуру практичної психології;
- стан розвитку центральних проблем сучасної практичної психології;
- мету та основні завдання практичного психолога, шляхи його професійного зростання.

вміти:

- застосовувати набуті знання при опануванні профільними навчальними дисциплінами;
- самостійно аналізувати літературу з практичної психології;
- володіти методами практичної психології;

- застосовувати набуті знання у практичній діяльності;
- спрямовувати свою пізнавальну діяльність з урахуванням актуальних проблем практичної психології;
- управляти професійним саморозвитком.

1.4. Програмні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти.

Інтегральна компетентність

Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальна компетентність, якою повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

ЗК1. Здатність до усвідомленого та критичного застосування наукових знань у практичних ситуаціях.

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 11. Формування «soft skills»:

- *індивідуальних*: тайм-менеджмент; гнучкість/здатність адаптуватися; організація простору; властивість ефективно приймати рішення та вирішувати проблеми; вміння чітко ставити завдання і формулювати цілі; позитивне мислення та оптимізм;

- *комунікативних*: креативність; логіка; менеджмент знань та інформації; навички формування гармонійних міжособистісних відносин; здатність чітко виражати власні думки та взаємодіяти з різними типами людей; здатність відповідати аргументовано, зрозуміло, вчасно і ввічливо; вміння працювати в команді;

управлінських: володіння навичками психологічного впливу; уміння вирішувати проблемні ситуації.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності :

ФК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

ФК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

ФК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

ФК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

ФК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

ФК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Програмні результати навчання:

ПРН4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПРН5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПРН6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПРН8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

ПРН9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

Додаткові програмні результати навчання, визначені за освітньою програмою:

ПРН11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин/ 4 кредити ECTS.

Мова навчання – українська.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри юридичної психології, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою k015@naia.kiev.ua.

2. Структура навчальної дисципліни

Тема 1. Актуальні тенденції розвитку практичної психології.

Визначення практичної психології. Історичні аспекти розвитку практичної психології. Проблема оптимального використання індивідуальних ресурсів людини в трудовій та учбовій діяльності. Специфіка і взаємозв'язок наукової, практичної та побутової психології. Структура та завдання практичної психології. Основні функції психологічної практики. Робота практичного психолога з персоналом організацій. Проблема психологічного супроводу професійної діяльності. „Людський фактор” на виробництві. Напрями роботи практичного психолога з персоналом: підбір та управління кадрами, вирішення виробничих конфліктів, ведення переговорів, соціально-психологічний тренінг персоналу, просування корпоративного іміджу. Методика опитування працівників. Особливості взаємодії психолога з представниками суміжних професій. Проблеми взаємодії психолога з представниками суміжних професій. Особливості діяльності практичного

психолога в системі освіти. Освітні та виховні завдання практичного психолога. Педагог та психолог. Психолог та юридична практика. Категорія відповідальності та її значення в моделі людської поведінки. Надання психологічної допомоги учасникам юридичної практики. Лікар і психолог. Основні аспекти професійної взаємодії. Попередження професійної деформації.

Тема 2. Напрями роботи практичного психолога.

Психодіагностика як напрям практичної психології та як теоретична дисципліна. Особливості застосування психодіагностичних даних при наданні психологічної допомоги. Психологічний прогноз як один з видів психологічної допомоги. Проблеми застосування даних психодіагностики в педагогічній та соціальній практиці. Основи організації психологічної корекції. Поняття категорії норми психічного розвитку та рівні її аналізу. Поняття психологічного консультування. Завдання консультування. Принципи психологічного консультування. Техніки Психотерапія як напрям діяльності практичного психолога. Форми та методи психотерапії.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Опис підготовки фахівців	Характеристика навчальної дисципліни	
		заочна форма навчання	
Кількість кредитів ECTS – 4	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність 053 «Психологія»	Major_Нормативна	
Розділів - 1		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		3-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента –	Ступінь вищої освіти: магістр	Лекції	
		4 год.	
		Семінарські	
		6 год.	
		Практичні	
		8 год.	
		Самостійна робота	
102 год.			
Вид контролю:			

3. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)

Назва теми	Всього годин	Л	Сем	ПЗ	Сам. Робота
1. Актуальні тенденції розвитку практичної психології	40	2	2	-	36
2. Напрями роботи практичного психолога	80	2	4	8	66
Форма контролю – екзамен					
Всього	120	4	6	8	102

4. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Актуальні тенденції розвитку практичної психології

Семінарське заняття 1 – 2 год.

Навчальні питання:

1. Історичні аспекти розвитку практичної психології.
2. Структура практичної психології.
3. Завдання та функції практичної психології.
4. Специфіка роботи практичного психолога в різних галузях.

Тема 2. Напрями роботи практичного психолога

Семінарське заняття 1 – 2 год.

Навчальні питання:

1. Психодіагностика як напрям роботи психолога.
2. Психологічна корекція.
3. Психологічне консультування.
4. Психотерапія.

Семінарське заняття 2 – 2 год.

Навчальні питання:

1. Робота практичного психолога з персоналом організацій.
2. Проблеми взаємодії психолога з представниками суміжних професій.
3. Особливості діяльності практичного психолога в системі освіти.
4. Психолог та юридична практика.
5. Лікар і психолог.

ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 2. Напрями роботи практичного психолога

Практичне заняття 1 – 2 год.

Завдання

1. Актуалізація знань студентів з теми.
2. Презентація ергономічної методики за психодіагностичним напрямом роботи психолога.

Практичне заняття 2 – 2 год.

Завдання

1. Актуалізація знань студентів з теми.
2. Розробка та презентація ділової гри.

Практичне заняття 3 – 2 год.

Завдання

1. Актуалізація знань студентів з теми.
2. Моделювання процесу консультування (за запитом студента)

Практичне заняття 4 – 2 год.

Завдання

1. Актуалізація знань студентів з теми.
2. Презентація інтегративної моделі психотерапії для вирішення певної проблеми (за вибором студента)

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота студентів передбачає підготовку рефератів та інформаційних повідомлень, добір ергономічних методик, розробку ділових ігор, підготовку моделей психологічної допомоги, мультимедійних презентацій.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА КОНТРОЛЮ

Методи навчання

Словесні

Розповідь-пояснення використовується під час навчання здобувачів у процесі лекційних занять. За метою виділяються такі види розповіді: розповідь-вступ, розповідь-повідь, розповідь-висновок. Ефективність зазначеного методу значною мірою залежить від уміння викладача привертати увагу аудиторії, ілюстрованості та доступності інформації, поєднання його з іншими методами навчання.

Бесіда – це діалог між викладачем та студентом, який дає можливість за допомогою цілеспрямованих і вміло сформульованих питань спрямувати здобувачів на активізацію отриманих знань. Саме з допомогою їх викладач активізує діяльність здобувачів, ставлячи їм запитання для розмірковування, вирішення проблемної ситуації.

Лекція служить для пояснення теми; її типовими ознаками є: наявність запису плану та рекомендованої літератури, введення та характеристика нових понять, розкриття та деталізація матеріалу, завершальні висновки викладача, відповіді на запитання.

Наочні методи

Ілюстрація – допоміжний метод при словесному методі, її значення полягає в підкріпленні висловленої думки відповідним прикладом або наочним матеріалом.

Демонстрація характеризується рухомістю засобу демонстрування, наприклад, демонстрація навчальних фільмів.

Практичні методи: вирішення фабульних завдань, моделювання процесу психологічного консультування. Ці методи служать формуванню практичних умінь при розробці моделі психологічної допомоги.

Інноваційні методи: ділові ігри, метод презентацій, робота в групах, кейс метод, мозковий штурм, коло ідей, метод проектів.

Навчальна робота під керівництвом викладача – самостійна робота. До неї належать написання рефератів, самостійні письмові роботи, контрольні роботи, опрацювання тестів.

Методи контролю

Перевірка глибини засвоєння знань, рівня сформованості навичок та умінь здобувачів відбувається у формі поточного, проміжного та підсумкового видів контролю.

Поточний контроль здійснюється через оцінювання усних відповідей щодо проблем для обговорення, передбачених планом семінарських занять, а також шляхом:

- проведення експрес-опитувань,
- тестування,
- підготовки доповідей і рефератів,
- написання самостійних контрольних робіт.

При оцінюванні враховується глибина теоретичних знань слухачів і вміння застосовувати їх на практиці.

Проміжний контроль передбачає перевірку рівня засвоєння студентами теоретичного і практичного матеріалу, що здійснюється в межах семестру наприкінці планового вивчення змістових тем. Рівень практичних навичок оцінюється в процесі моделювання процесу психологічної допомоги та вирішення студентами тестових завдань за тематикою дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену після закінчення вивчення дисципліни.

8. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Практична психологія як професійна діяльність.
2. Історичні аспекти розвитку практичної психології.
3. Проблема оптимального використання індивідуальних ресурсів людини в трудовій та навчальній діяльності.
4. Специфіка і взаємозв'язок наукової, практичної та побутової психології.
5. Структура практичної психології.
6. Завдання практичної психології.

7. Основні функції психологічної практики.
8. Зміст основних наукових категорій, що складають основу вирішення психологом завдань клієнта.
9. Система принципів практичної психології.
10. Роль узагальненої теорії в психологічній практиці.
11. Психодіагностика як напрямок практичної психології та як теоретична дисципліна.
12. Отримання психологічної інформації в роботі практичного психолога.
13. Особливості застосування психодіагностичних даних при наданні психологічної допомоги.
14. Психологічний прогноз як один з видів психологічної допомоги.
15. Проблеми застосування даних психодіагностики в педагогічній та соціальній практиці.
16. Критерії ефективності практичної роботи психодіагноста.
17. Основи організації психологічної корекції.
18. Особливості отримання психологічної інформації для організації психологічної корекції.
19. Поняття категорії норми психічного розвитку та рівні її аналізу.
20. Проблема ефективності психологічної корекції в роботі практичного психолога.
21. Особливості побудови психокорекційної програми.
22. Поняття психологічного консультування.
23. Завдання консультування.
24. Принципи психологічного консультування.
25. Види консультацій.
26. Види цілей взаємодії психолога та клієнта.
27. Критерії ефективності консультування.
28. Інтерв'ю як основний метод психологічного консультування.
29. Стадії інтерв'ю.
30. Індивідуальне консультування.
31. Групове консультування.
32. Техніки психологічного консультування.
33. Становлення професії психотерапевта.
34. Моделі психотерапії.
35. Основні підходи в світовій психотерапії.
36. Методи психотерапевтичного впливу.
37. Особливості взаємодії психолога та клієнта при індивідуальній психотерапії.
38. Групова психотерапія.
39. Проблема оцінки ефективності роботи психотерапевта.
40. Види закладів практичної психології.
41. Особливості просторово-часової організації психологічних центрів і служб.
42. Вимоги до фахівців в галузі практичної психології.

43. Обладнання приміщення для роботи практичного психолога.
44. Забезпечення доступності психологічної допомоги.
45. Відмінність позиції клієнта від позиції досліджуваного.
46. Загальні принципи поведінки психолога в ситуації професійної взаємодії.
47. Встановлення контакту з клієнтом.
48. Етапи спілкування з клієнтом.
49. Каузальна атрибуція та поради в роботі з клієнтом.
50. Проблема психологічного супроводу професійної діяльності.
51. „Людський фактор” на виробництві.
52. Напрями роботи практичного психолога з персоналом організації.
53. Методика опитування працівників.
54. Проблеми взаємодії психолога з представниками суміжних професій.
55. Особливості діяльності практичного психолога в системі освіти.
56. Освітні та виховні завдання практичного психолога в школі.
57. Психолог та юридична практика.
58. Проблема психологічного забезпечення законодавчої діяльності.
59. Основні аспекти професійної взаємодії лікаря і психолога.
60. Проблеми професійної взаємодії соціального працівника і психолога.
61. Тактика встановлення професійної взаємодії.
62. Сфери застосування психотерапії.
63. Сфери застосування психокорекції
64. Психологічна просвіта в діяльності практичного психолога.
65. Оцінка ефективності психологічної допомоги.
66. Психопрофілактика в роботі практичного психолога.
67. Дорадча функція в в роботі практичного психолога.
68. Оцінка ефективності консультативного процесу.
68. Основні принципи побудови інтегративних моделей психотерапії.
69. Комплексний підхід у роботі практичного психолога.
70. Етичні принципи в роботі практичного психолога.
71. Застосування поведінкових технік у в роботі практичного психолога.
72. Методологічні засади діяльності практичного психолога.
73. Конфіденційність у роботі практичного психолога.
74. Принципи надання психологічної допомоги.
75. Ігри у психологічній практиці.
75. Форми застосування терапії.
78. Технічні процедури терапії.
79. Основні категорії практичної психології.
80. Тренінгові технології в роботі практичного психолога.
81. Напрями діяльності практичного психолога у медицині.
81. Поняття психологічного супроводу в роботі практичного психолога.
82. Застосування патогенетичної психотерапії у роботі практичного психолога.
83. Застосування релаксаційних методів у роботі практичного психолога
84. Застосування ергономічних методик у роботі практичного психолога.

85. Ділові ігри в роботі практичного психолога.
86. Формувальний експеримент у роботі практичного психолога.
87. Передумови виникнення інтегративних моделей психотерапії.
88. Професійна кооперація.
89. Кваліфікована пропаганда психології
90. Розвиток практичної психології в Україні.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна (базова) література

1. Абрамова Г.С. Практическая психология: Учебник для высшей школы.– М., 2003.
2. Бондаренко А.Ф. Социальная психотерапия личности. – Киев, 1991.
3. Грановская Р.М. Элементы практической психологии. – Спб., 2016.
4. Дуткевич Т.В. Практична психологія: вступ до спеціальності. – К., 2007.
5. Немов Р.С. Практическая психология. – М., 2003.
6. Основы практичної психології / Під ред. Панка В.Г. – К., 2006.
7. Казмиренко В.П. Социальная психология организаций. – Киев, 1993.
8. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості.– Київ, 1995.
9. Кащенко В.П. Педагогическая коррекция. – Москва, 1992.
10. Овчарова Р.В. Справочная книга школьного психолога. – М., 2003.
11. Практическая психология образования / Под ред. Дубровиной И.В. – Спб., 2004.
12. Робота з клієнтами соціальних служб / Під ред. Зайцева З.Г. – Київ, 1994.
13. Роджерс К. Взгляд на психотерапию: становление человека. – М., 1994.
14. Яценко Т.С. Активная социально-психологическая подготовка учителя к общению с учащимися. – Киев, 1993.
15. Богданчиков С.А. Советская психология накануне 1936 года. // Вопросы психологии, январь-февраль 2008. – С. 156-164.
16. Большой психологический словарь / Под ред. Мещерякова Б.Г, Зинченко В.П. – СПб., 2002.
17. Дзюбка Л.В., Гриценко Л.І. Діагностика навчальної мотивації: збірник методик. – К.: Шкільний світ, 2011.
18. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. – М., 1982.
19. Медвідь Н.П. Технології роботи практичних психологів у закладах освіти // Зб. матеріалів У Міжнародної науково-практичної конференції «Управління в освіті». – Львів; Видавництво Львівської політехніки, 2011. – С. 201-202.

20. Степанова М.А. Педагогическая психология и образовательная практика: заметки о педагогической психологии // Вопросы психологии, январь-февраль 2008. – С.111-122.

21. Турбан В.В. Етико-моральні чиники професійного й особистісного становлення психолога // Наукові записки Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України. – К., 2006. – Вип. 27. – С. 237-244.

Додаткова література

22. Адлер А. Практика и теория индивидуальной психологии. – М., 1995.

23. Беляев Г.С., Лобзин В.С., Копылова И.А. Психогигиеническая саморегуляция. – Л., 1997.

24. Берн Э. Игры, в которые играют люди. – Л., 1992.

25. Гингер С., Гингер А. Гештальт-терапия контакта. – СПб., 2016.

26. Исурина Г.Л. Групповые методы психотерапии и психокоррекции // Методы психологической диагностики и коррекции в клинике. – Л., 1983.

27. Левчук Л.О. Психоаналіз: Історія, теорія, мистецтво практики. – К., 2002. – *шифр Ю9П863.*

28. Лушин П.В. О психологии человека в переходный период. – Киев: Науковий світ, 2007.

29. Королюк Т.І. Проблема використання вітчизняних психотехнік у консультативній та психотерапевтичній роботі // Практична психологія та соціальна робота. – К., 2015. – № 2. – С. 57-63.

30. Никольская И.М., Грановская Р.М. Психологическая защита у детей. – СПб., 2015.

31. Підлипна Л.З. Інноваційні технології в роботі практичного психолога // Практична психологія та соціальна робота. – К., 2015. – № 5. – С. 56-60.

33. Фейдимен Дж., Фрейгер Р. Личность и личностный рост. – М., 2016.

11. Інформаційні ресурси

<http://psyfactor.org/lybr10htm>

<http://psylist.net/index.html>

<http://www.du.edu/psychology/methods/experiments.htm>

<http://www.voppsy.ru/> - Вопросы психологии (журнал)